

Statsforvalteren i Vestland

25. oktober 2024

Ny forvaltningsplan for verneområdene på Hardangervidda

Det vises til brev av 11. september med varsel om oppstart av arbeid med ny forvaltningsplan for verneområdene på Hardangervidda, samt prosjektplan for revisjon av forvaltningsplanen. På vegne av DNT Oslo og Omegn, DNT Drammen og Omegn, DNT Telemark, Bergen og Hordaland Turlag og Stavanger turistforening oversender vi DNTs felles innspill til prosessen og til ny forvaltningsplan.

Forankring av ny forvaltningsplan

Det vises til stortingsmeldingen om villrein (Meld. St. 18 (2023-2024) og Stortingets behandling av denne (Innst. 374 S (2023-2024)), samt det pågående arbeidet med utkast til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområde.

DNT er bekymret for flere av signalene fra Statsforvalteren. I brevet vises det til at det er foreslått flere endringer i verneområdene på Hardangervidda ifm. Stortingets behandling av villreinmeldingen og i arbeidet med tiltaksplan for Hardangervidda, og at det er ønskelig å vurdere disse endringene som en del av arbeidet med forvaltningsplanen.

Først og fremst vil vi påpeke at arbeidet med tiltaksplaner foreløpig er et *utkast* som ikke er vedtatt. Vi støtter behovet for samordning av ny forvaltningsplan med politiske føringer og forstår behovet for å unngå store forsinkelser i planarbeidet, men vi mener det blir prematurt å vurdere endringer i verneforskrifter og i forvaltningsplan basert på noe som pt. ikke er vedtatt. Det er heller ikke tilstrekkelig å basere oppstart av verneplanprosesser på mindretallsmerknader ifm. Stortingets behandling av villreinmeldingen.

Dette er viktig, både for å sikre god forankring av ny forvaltningsplan og ikke minst for tillitt til den videre prosessen.

Formål med ny forvaltningsplan og prosjektmål

Slik vi leser signalene fra Statsforvalteren, er formålet med ny forvaltningsplan i stor grad å regulere/begrense ferdsel ytterligere. Det er ingen referanser til nye politiske føringer som tilrettelegging for «villreinvennlig ferdsel» og prinsippet om «minst mulig inngripende tiltak» (jf. villreinmelding). DNT mener denne politikken også må gjenspeiles i arbeidet med ny forvaltningsplan.

Ifølge prosjektplanen er det overordnede målet «å utarbeide et omforent forslag til ny forvaltningsplan for verneområdene på Hardangervidda, og som er i samsvar med føringer for opprettelsen av verneområdene, naturmangfoldloven og andre føringer for forvaltning av verneområder i Norge.» I tillegg til verneforskriften og annet lovverk skal også *politiske føringer*

danne rammene for forvaltningsplanen. Det betyr at stortingsmeldingen, herunder ny politikk for villreinvennlig ferdsel også må ligge til grunn. Vi vil oppfordre til at dette presiseres i prosjektmålene og at det framgår under punkt 1.3 om rammer for prosjektplanen.

Parallele planer og behov for samordning

Vi har flere ganger påpekt utfordringen med flere pågående planprosesser for villrein på Hardangervidda, ulike aktører og liten grad av samordning. Dette gjelder arbeid med tiltaksplan for Hardangervidda, regional sti- og løypeplan for Hardangervidda, besøksstrategi for Hardangervidda nasjonalpark, samt lokale sti- og løypeplaner. Med oppstart av arbeid med ny forvaltningsplan, blir det enda en parallell prosess. Siden tiltaksplanen vil legge de politiske rammene for Hardangervidda villreinområde, mener vi det er logisk å legge opp til en rekkefølge som innebærer at denne blir vedtatt *før* andre planer (jf. 7.2 Framdriftsplan).

HA3. Vurdere og foreslå evt. behov for endringer i verneformål, vernegrenser og verneforskrifter

Statsforvalteren skriver at verneforskriftene ikke harmonerer med innholdet i naturmangfoldloven på flere punkter, bl.a. knyttet til regulering av friluftsfferdsel. DNT etterspør en utdyping av hva dette innebærer.

Det legges også opp til endringer i verneforskrifter som blant annet innebærer mulighet for å forby all ferdsel i spesielt sårbare områder og i avgrensede perioder. Etter det vi kjenner til, jobber Miljødirektoratet med et oppdrag knyttet til hjemmel for varige og midlertidige ferdselsrestriksjoner. Det er derfor viktig at mandat for å vurdere endringer avklares med Miljødirektoratet og KLD, slik som beskrevet.

Videre legges det opp til å vurdere endringer i verneforskrifter for å hindre markedsføring av friluftsliv i sårbare områder. DNT mener dette er et svært inngripende reguleringer som ikke er forankret ny politikk (jf. (Meld.St. 18 (2023-2024)) og som strider mot prinsippet om minst mulig inngripende tiltak for å kanalisere ferdselen. Det er heller ikke fremmet forslag om dette i utkast til tiltaksplan for Hardangervidda. Vi mener derfor at det ikke er grunnlag for å vurdere en slik hjemmel.

Når det gjelder markedsføring, jobber DNT aktivt med informasjon gjennom UT.no (jf. obs-varlser) og andre kanaler for å kanalisere trafikken og fremme hensynsfull ferdsel. Dersom en sti legges ned, vil den også fjernes fra kartgrunnlag, samt at berørte turbeskrivelser må endres. Svaret på ansvarlig markedsføring av friluftslivet på Hardangervidda er ikke forbud og sensur, men informasjon til og samarbeid med hele det naturbaserte reiselivet.

HA6. Kunnskapsgrunnlag og retningslinjer og tiltak for forvaltning av friluftslivsferdsel

Selv om forslagene som fremmes her er knyttet til begrensninger i friluftslivsferdsel generelt, kommuniseres det i en slik form at det fremstår som om det i hovedsak gjelder fotturister og DNTs rutenett. Vi mener det bør presiseres at det også gjelder andre former for friluftsliv, herunder mer spredt ferdsel knyttet til f.eks. jakt, fiske og mer moderne former for friluftsliv.

Det legges opp til å vurdere behov for ny infrastruktur og endre eksisterende infrastruktur for friluftsliv og vurdere konsekvenser av foreslåtte endringer. Dette gjøres nå ifm. tiltaksplan for Hardangervidda og gjennom sti- og løypeplanen. DNT kan ikke se at det er behov for en tredje prosess som skal vurdere dette og mener avklaringer i tiltaksplanen og evt sti- og løypeplanen må legge rammene for ny forvaltningsplan.

Videre er det ønskelig å avklare bruk av verneforskrifter for å kunne regulere åpningstider for turisthytter i nasjonalparken. DNT etterspør behovet for dette. Som kjent har vi gjort flere grep for å regulere åpningstider for turisthyttene og ifm. tiltaksplanarbeidet vurderes ytterligere endringer. Vi mener derfor det er fullt mulig å gjennomføre slike tiltak uten at det reguleres i forskrift.

På samme måte legges det opp til å avklare behov for endringer i rutenettet med stier, løyper og evt. hytter og bruk av verneforskrifter for å gjennomføre endringene. DNT mener at en heller må søke å finne fram til omforente løsninger for regulering av friluftslivsferdsel med friluftslivsorganisasjoner, i tråd med prinsippet om minst mulig inngripende tiltak.

HA9. Kunnskapsgrunnlag og retningslinjer for turisthytter

Vi mener omtalen her er for unyansert og lite helhetlig. For det første er det kun fokus på turisthytter, mens andre overnattingstilbud ikke er nevnt. For det andre vises det til NINAs forskning og turisthyttene med tilhørende rutenett som viktigste årsak til villreinens avvisningseffekt. Samtidig vet vi at kunnskap om bla. samlede effekter av motorisert ferdsel ikke er godt nok dokumentert i dette kunnskapsgrunnlaget.

Når det gjelder forslag til tiltak, kan DNT være med på å drøfte rammer for utvikling og drift av turisthytter, men det bør i så fall løftes ut av en konkret forvaltningsplan.

Organisering

DNT takker for muligheten til å være med i prosjektgruppen. Vi har følgende representanter:

- Jan Erik Reiten (DNT Oslo og Omegn)
- Simon Torgersen (DNT Drammen og Omegn), vara

Vi etterspør samtidig en utdyping av hvordan prosjektgruppa skal jobbe. Det er til dels omtalt under H11, men det bør være tydeligere hvordan denne gruppa skal arbeide underveis i prosessen.

Med vennlig hilsen

Dag Terje Klarp Solvang

Generalsekretær

Ingeborg Wessel Finstad

Seksjonsleder natur og bærekraft

Kopi

Miljødirektoratet